Józef Hen (*8 listopada 1923 w Warszawie)

Ten pisarz z jedynej ulicy Nowolipie

od tylu już lat nowymi dziełami sypie,

opisuje królewskie sny,

nie boi się milczących dni,

a gdy trzeba, prawdę w swych dziennikach wyrypie.

(ebs)

Józef Hen - pisarz, publicysta, dramaturg, reportażysta i scenarzysta filmowy.

https://www.youtube.com/watch?v=D1WgIdiehjY

Urodził się 8 listopada 1923 jako Józef Henryk Cukier w kamienicy przy ul. Nowolipie 53 w Warszawie w rodzinie żydowskiej. Jego ojciec był przedsiębiorcą budowlanym. Miał trójkę starszego rodzeństwa (dwie siostry i brata).

Ukończył prywatne żydowskie gimnazjum męskie im. Magnusa Kryńskiego (mała matura) znajdujące się przy ul. Miodowej 5. Od września 1939 miał kontynuować naukę w liceum w klasie o profilu matematyczno-przyrodniczym.

Miał 9 lat, gdy odkrył w sobie umiejętność i chęć opowiadania historii, dlatego mówi o sobie, że całe życie czuł się pisarzem. Współpracował z założonym przez Janusza Korczaka *Małym Przeglądem*.

Podczas obrony Warszawy przebywał na Nowolipiu. W listopadzie 1939 opuścił miasto i przedostał się do Białegostoku. Wojnę spędził w Związku Radzieckim. Pracował przy budowie szosy Lwów-Kijów, a potem trafił do Samarkandy w Uzbekistanie. Pomimo dobrej kondycji fizycznej nie został przyjęty do armii Andersa. W 1944 wstąpił do Ludowego Wojska Polskiego, opublikował też wtedy pierwszy wiersz ("Łódź wierna") w piśmie *Głos Żołnierza*.

W czasie wojny stracił ojca, zabitego w 1945 w Buchenwaldzie, brata Mojżesza (ur. 1920), który zaginął w ZSRR oraz siostrę Mirkę (1917-1942). Po roku w armii Wojska Polskiego i zakończeniu wojny, przyjechał do Warszawy. To tam, całkiem przypadkowo, spotkał na ulicy swoją matkę. Wojnę przeżyła też jego siostra Stella (ur. 1915).

W 1944 przyjął pseudonim literacki "Hen", który z czasem zaczął mu służyć za nazwisko. Zaraz po wojnie był redaktorem tygodnika *Żołnierz Polski*. Służbę wojskową zakończył w stopniu kapitana w 1952.

Już w 1947 opublikował pierwszą książkę "Kijów, Taszkent, Berlin. Dzieje włóczęgi", która została uznana za obiecujący debiut. Pisał reportaże, nowele, opowiadania, prozę historyczną i powieści dla dorosłych i młodzieży, a także scenariusze filmowe, które niekiedy też reżyserował, m.in. "Autobusy jak żółwie". Na podstawie jego utworów nakręcono na początku lat 60. m.in. filmy "Krzyż walecznych", "Nikt nie woła", "Kwiecień" oraz "Prawo i pięść". Później sfilmowano też "Crimen" jako serial "Crimen" i "Przypadki starościca Wolskiego" jako "Rycerze i rabusie". Był także autorem scenariusza serialu historycznego "Królewskie sny", opublikowanego później także w wersji książkowej. Publikował też m.in. na łamach tygodnika *Świat*.

W latach 1967-1969 był atakowany przez środowisko tzw. partyzantów. Nawiązał wówczas współpracę z paryską *Kulturą* Jerzego Giedroycia, w której opublikował trzy opowiadania pod pseudonimem Korab ("Western", "Oko Dajana", "Bliźniak").

Napisał m.in. powieść dla młodzieży "Bitwa o Kozi Dwór" (1955), nawiązującą częściowo do "Chłopców z Placu Broni" Ferenca Molnára, powieść wojenną "Kwiecień" (1960), dwie autobiograficzne powieści tworzące cykl "Teatr Heroda" o dojrzewaniu tuż przed II wojną światową i podczas oblężenia Warszawy w 1939 roku ("Przed wielką Pauzą" i "Opór"), liczne zbiory opowiadań, w tym "Krzyż walecznych" (1964), powieść historyczną "Crimen" (1975) oraz tomy esejów "Nie boję się bezsennych nocy" (1987) i wspomnień "Nowolipie" (1991).

https://www.youtube.com/watch?v=4zboziJieg8

Inną pozycją w jego dorobku są beletryzowane biografie, wśród nich "Ja, Michał z Montaigne" (1978) - panorama XVI-wiecznej Europy ujęta na tle życiorysu francuskiego pisarza, myśliciela i eseisty Michela de Montaigne, oraz "Błazen - wielki mąż" (1998) - obszerny szkic postaci i wielostronnej działalności Tadeusza Boya-Żeleńskiego, przetykany refleksjami autora na temat epoki, która była jego dzieciństwem (książka miała trzy wydania).

Józef Hen był także autorem wielu scenariuszy filmowych nie tylko dla ekranizacji własnej twórczości ale także np. do serialu "Życie Kamila Kuranta" czy filmu "Stara baśń. Kiedy słońce było bogiem".

Hen przez lata doczekał się kilkunastu tłumaczeń, w tym na czeski, niemiecki, francuski i rosyjski. Przez długie lata (do 1982) był działaczem Związku Literatów Polskich. Był też członkiem komitetu wyborczego Włodzimierza Cimoszewicza w wyborach prezydenckich w 2005. Jest członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

https://www.youtube.com/watch?v=yvZPJVw7VvQ

Mieszka w Warszawie. Z małżeństwa z Ireną z domu Lebewal (1922-2010) ma dwoje dzieci: Magdalenę (ur. 1950) i Macieja (ur. 1955).

Józej Hen w programie Notacje opowiada o sobie.